

E kiadvány készítője az

KÖZALAPÍTVÁNY

Szerkesztette:
Fehér Katalin
Kovács Ignác
Máté Zsolt

Lektorálta:
Dr. Ujhelyi Eszter

Grafikai tervezés:
mggrafix Bodó Márton

Pécs, Kazinczy u. 6.
T: 06-72-532-300
tisztas@indit.hu

Pécs, Szendrey Júlia u. 6.
T.: 06-72-315-083
drogambulancia@indit.hu

Egészségügyi, Szociális
és Családügyi Minisztérium

Az AIDS angol nyelvű rövidítése a HIV nevű vírus okozta fertőző betegségnek. A HIV vírus az immunrendszer kóros gyengülését okozza. Az AIDS az orvostudomány jelenlegi álláspontja szerint gyógyíthatatlan, halált okozó betegség, védőoltás nincs ellene.

A HIV fertőzés terjedésének módjai:

- Szexuális úton: fertőzött személlyel folytatott védekezés nélküli nemi közösüléssel (vaginális / hüvelyen át történő, orális / szájjal történő, anális / végbélen keresztül történő)
- Vér és vérkészítmények útján: Magyarországon minden véradás során levett vért megvizsgálják, így a fertőzés lehetősége gyakorlatilag kizárt.
- Anyáról gyermekre történő átvitel útján: A fertőzés megtörténhet a magzati életben, a szülés, és a szoptatás során is.
- Intravénás (injekciós) kábítószer használat: közösen használt, vérrel szennyezett tű, fecskendő, ami magas kockázati tényezőt jelent.

A betegség folyamata:

Akut HIV tünetegyüttes: a fertőzést követően 3-6 héten belül lép fel. Tünetei: láz, rossz közérzet, nyirokcsomó megnagyobbodás, kanyaró-szerű bőrkiütés.

1-2 héten belüli tünetmentesség.

Krónikus tünetmentes HIV betegség: a betegségnek klinikai tünetei nincsenek, a vírus szaporodása azonban változatlan.

Ez az állapot 3-8 évig tart.

Tünetes HIV betegség: A vírus szaporodásának hatására az immunrendszer legyengül, nyirokcsomó megnagyobbodás jön létre. Tünetek: szájpenész, övsömör.

Ez a stádium 2-3 évig tart.

Kifejlett HIV betegség vagy AIDS stádium: betegségek, daganatok, súlyos immunhiányos állapot megjelenése.

Átlagos időtartam 0,5-2 év, melyet halál követ.

A védekezés módjai:

- Szexuális kapcsolatot óvszerrel létesíteni.
- Intravénás kábítószer használatkor steril tű, illetve fecskendő igénybevétele.
- Sebkezelésnél, elsősegélynyújtásnál gumikesztyű használata.

A HIV fertőzés a hétköznapi érintkezés során nem adható át:

- közösen használt evőeszközzel, pohárral
- zuhanyzóban, wc-ben, uszodában
- érintéssel, öleléssel, csókkal
- tüszentéssel, köhögéssel, rovarcsípéssel

HOL LEHET A HIV FERTŐZÉST SZŰRNI?

Anonim AIDS Tanácsadó Szolgálat

(Bp. XI. ker. Karolina út 35/b tel.: 466-9283)

Szent László Kórház HIV/AIDS Ambulancia

(Bp. Gyáli u. 5-7)

Johan Béla Epidemiológiai Központ (Bp. Gyáli u. 2-4)

Józsefvárosi Tanácsadó Szolgálat

(Bp. VIII. József u. 46.)

Megyei Állami Népegészségügyi és Tisztifőorvosi Szolgálat (ÁNTSZ) laboratóriumaiban

Megyei és városi Bőr- és Nemibeteg gondozó Intézetekben

A nemi úton terjedő betegségek legideálisabb megelőző módja a hűségben alapuló párkapcsolat, legfontosabb megelőző eszköze:

az óvszer

Használata könnyen elsajátítható
Nincsenek káros mellékhatásai

Az óvszer gumiból készült, spermaölő anyaggal kezelt, síkosított, spermátartó tasakkal ellátott fogamzásgátló és nemi betegségek terjedését megelőző eszköz.

Az óvszer használata

- Csomagolás felbontásakor ne használj éles eszközöket!
- Helyezd az óvszert a merev hímvessző végére, húzd vissza a fitymát mielőtt az óvszert felhelyezed.
- Nyomd ki a levegőt az óvszer csúcsából az egyik keziddel, a másik keziddel tekerd le a gumit a hímvessződ tövéig.
- A magömlés után a még merev hímvesszőről óvatosan kell levenni az óvszert.

Fontos, hogy minden egyes aktushoz új óvszert kell használni, ügyelni kell a tárolásra, és a szavatosságra!

hepatitis
szifilisz
tripper
herpesz
gomba

aids

Röviden a szexuális úton terjedő fertőző megbetegedésekről

Szexuális úton terjedő fertőzéseknek azokat a betegségeket nevezzük, amelyek fertőzött partnerrel történő, **nem biztonságos** nemi kapcsolat útján terjednek.

A szexuális úton terjedő fertőzések túlnyomó többsége gyógyítható, ha időben kezelik őket.

A legnagyobb gond, hogy a fertőzések 50-60%-ban tünetmentesek vagy tünetszegények, így a fel nem ismert és kezeletlen megbetegedések súlyos következményekkel járhatnak. Egyszerre több fertőzést is meg lehet kapni.

A súlyos következményekkel járó fertőzések elkerülésének feltétele a megelőzés, a biztonságos szex alkalmazása és a rendszeres orvosi vizsgálat.

A nemi betegségek a következő módokon terjedhetnek:

- hüvelyi szex
- végbélnyíláson keresztül történő szex
- száj által történő szex, azaz a hüvely, a hímvessző illetve végbélnyílás nyalása

A biztonságos szex érdekében:

- minden szexuális aktushoz óvszert kell használni
- az óvszert mindig szabályszerűen kell használni

Milyen tünetek esetében kell a partnerfertőzésre gondolni?

- A hímvesszőn, a húgycső nyílása körüli váladék, mely lehet sűrű sárgás, tejszerű vagy áttetsző nyálkás, ragadós
- erősebb hüvelyi folyás esetén
- a külső nemi szervek vöröses duzzanata esetén
- a nemi szervek és a száj környékén fájdalomtalan vagy fájdalmas sebek, fekélyek, hólyagok jelenléte
- a nemi szervek környékén látható szemölcs

Milyen tünetek esetén kell orvoshoz fordulni?

- égető, viszkető hüvelyi vagy húgycső folyás esetén, mely lehet sárga, fehér, véres szagtalan vagy kellemetlen szagú

- vizeléskor égető, csípő érzés; gyakori vizelési inger
- a nemi szerveken, a szájban, a végbélben

- vagy ezek környékén észlelt fájdalomtalan seb, fekély, hólyag esetén
- a nemi szerveken és azok környékén észlelt bőrkiütés, szemölcs, vöröses duzzanat esetén
- a lágyékban tapintott csomók esetén
- közösüléskor jelentkező fájdalom esetén

Részletesen a Magyarországon előforduló leggyakoribb megbetegedésekről

Gonorrhoea (tripper)

A tünetek a fertőzött partnerrel történő közösülés után 2-10 napon belül jelentkezhetnek. A fertőzött nőknek kevés kivétellel nincsenek panaszaik.

- Tünetek a nőknél:*
- sárgás vagy zöldes váladék
 - vizelésnél viszketés vagy fájdalom
 - fájdalmas havi vérzés, alhasi fájdalom

- Tünetek a férfiaknál:*
- tejszerű vagy sárgászöld váladék a húgycsőből
 - vizelésnél viszketés vagy fájdalom

A fertőzés a torokban és a végbélben is jelentkezhet. *A tripper nem múlik el magától. Szakszerű kezelés hiányában terméketlenség, meddőség alakulhat ki és belső szervekre is átterjedhet a fertőzés.*

Chlamydia

A fertőzött partnerrel történt közösülés után 7-21 nappal jelentkezhetnek a tünetek. Nőknél gyakran semmilyen tünet nem jelzi a fertőzést. Tüneteiben hasonlít a tripperre, de annál jóval gyakrabban fordulhat elő.

A kezeletlen chlamydia nőknél súlyos gyulladásokat okozhat, melyek gyorsan meddőséghez vezetnek, miközben a megbetegedés semmilyen panasszal nem jár.

Szifilisz (vérbaj)

A fertőzött partnerrel védekezés nélküli szexuális kapcsolat után 2-14 héten belül a fertőzés helyén egy vagy több fájdalomtalan fekély jelenik meg, a gyakorlat azt mutatja, hogy a fekélyek a fertőzést követő 3. héten jelennek meg, melyek maguktól elmúlnak. Kezelés nélkül néhány hét múlva a bőrön test szerte kiütések jelentkeznek. A kórokozó megtámadja a belső szerveket, évekkel később az agyat és a gerincvelőt.

A kezeletlen szifilisz kárt okozhat a szívben, a gerincvelőben, a

csontokban és az agyban. A szifilisszel fertőzött terhes nőnek nagy esélye van a vetélésre, halvaszületett vagy fogyatékos gyermek világra hozatalára.

Bakteriális vaginózis

A hüvely gyulladásban van és habzó, kellemetlen szagú váladék folyik belőle. A vizelés néha fájdalmas, viszkető. Sokszor panaszmentesen zajlik. A megbetegedést elősegítheti a gyakori hüvelyöblítés.

Kezelés nélkül kismencei gyulladás alakulhat ki, melynek meddőség lehet a következménye.

Herpesz

A tünetek a fertőzést követően 3-7 nappal jelentkeznek. A nemi szerveken vagy a száj körül apró hólyagok jelentkeznek, melyek fájdalmasak. A vizelés gyakran égető, fájdalmas. A hólyagok pörkösödéssel tűnnek el, de a herpesz-vírus örökre a szervezetben marad. A hólyagocskák rendszeresen újra visszatérnek, általában akkor, amikor a szervezet ellenálló képessége gyengül. A hólyagok jelentkezését enyhe égető, bizsergő érzés előzheti meg.

A herpesz a hólyagok megléte alatt fertőz. Vigyázat! Gyakran a tünetek alig érzékelhetők, de a fertőző képesség ilyenkor is fennáll!

A fertőzött anya a terhesség alatt és a szülésnél fertőzheti meg gyermekét, mely súlyos fejlődési rendellenességet és megbetegedéseket okozhat.

Genitális szemölcsök (kondilomák)

A szexuális együttlét után néhány héttel néha 1 évig terjedő idő elteltével a végbélnyílás vagy a nemi szervek körül fájdalommentes szemölcsök jelentkeznek.

A megbetegedést vírusok (HPV) okozzák, melyek a méhnyak vagy más bőrszövet rákos megbetegedését okozhatják. Kezelés nélkül egyre több szemölcs jelentkezhet, melyek eltávolítása egyre nagyobb beavatkozást igényel.

Trichomonas

A tünetek szinte megegyeznek a *bakteriális vaginózis tüneteivel.* Jellemző a habos zöldes-sárga, kellemetlen szagú folyás, a gyakori vizelési inger és a vizeléskor érzett égő, csípő érzés.

Hüvelyi, szeméremtesti gombásodás

Tünetei: külső nemi szervek viszketése, pirossága és fehér túszerű, bűzös hüvelyfolyás. Cukorbetegeknél, antibiotikumos kezelés alatt állóknál gyakrabban fordul elő.

Mindezen betegségek megelőzésére szűrő, nőgyógyászati illetve orvosi vizsgálat szükséges!

Hepatitis B
(B típusú májgyulladás)

Vírus okozta fertőzés, amely a máj súlyos megbetegedését okozza. Ha a vírus eltűnik a szervezetből, a máj gyógyul, a panaszok és a tünetek megszűnnek. Az esetek 90%-ában ez történik, de 5-10%-ban a vírus a szervezetben marad örökre.

Ezeket a személyeket hívjuk a *B vírus hordozóinak*, ami azt jelenti, hogy rendkívül könnyen megfertőzhetnek másokat csókolózás és szexuális érintkezés során, például közösülésnél és a nemi szervek szájjal történő ingerlésénél. A vírushordozók száma kb. 50-100 ezer fő, közülük sokan nem is tudják, hogy fertőzők, hiszen minden harmadik esetben tünetmentesen zajlik a fertőzés. *A vírushordozók egy részénél 10-20 év múlva májsugurodás vagy májrák alakul ki.*

A betegségen belül megkülönböztethetünk akut illetve krónikus lefolyást. Az akut betegség, a fertőzés után kb. 6 hónapon belül gyógyul, eltűnik a vírusantigén. A fertőzést egy életen át ki lehet mutatni, de az illető gyógyultnak tekinthető. Krónikus fertőzés esetén az esetek 5-10%-ban a vírus egy életen át termelődik és ki is mutatható. Itt nem beszélhetünk hatékony gyógyulásról. A fertőzés után 2-6 hónapig terjedő időben fáradtság, hányinger, hasfájás, izületi fájdalom és láz jelentkezhet. Egy idő után sárgaság is felléphet: a szem fehérje és a bőr megsárgul, a vizelet sötét lesz és a széklet világos színűvé válik.

A betegség gyakorlatilag nem gyógyítható, de megelőzhető. Fertőzés megelőzésének leghatásosabb módja a védőoltás. (Magyarországon 1999 óta kötelező a 14 éves korosztályban)

Hepatitis C (C típusú májgyulladás)

A hepatitis C fertőzött személyek vérében a fertőzőképes szabad vírus okozza a további fertőzéseket. A vírus fertőzött személyről vérrel (közös tű és fecskendő használat, vérátömlesztés, egészségügyi dolgozók), szexuális úton ez ritkábban fordul elő, fertőzött anyáról újszülöttre, illetve nem megfelelő módon sterilizált eszközökkel (tetoválás, testékszerek stb.)

A fertőzés tünetei: fáradékonyság, izomfájdalom, esetenként bőrkiütés, étvágytalanság, rossz közérzet. Jellemző a máj megnagyobbodása, sárgaság.

Lefolyása 20-30 év, aminek következtében a betegek fele májsugorodást,májrákot kap.

Védőoltás nincs, krónikus megbetegedés esetén hatékony terápiára van lehetőség.